

Голас Радзімы

№ 33 (1346) ЖНІВЕНЬ 1974 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАІЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДАННЯ 19-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ул. Краснопольская 9
Гос. б-ка им. Ленина

СВЯТА ПЕРШАГА ЗВАНКА

Першакласніца.

Фота Г. ЛІХТАРОВІЧА.

ЗАКАНЧВА Ю Ц Ц А летнія школьныя канікулы. Чароды аўтобусаў вязуць дзяцей з піянерскіх лагераў у горады. Прыбраныя, абноўленыя школы гатовы прыняць адпачнуўшых гаманлівых хлопчыкаў і дзяўчынак. Сотні яркіх маляўнічых падручнікаў, яшчэ пахнучы свежай фарбай, ляжаць на прылаўках школьных кірмашоў. Тут і «Роднае слова» і «Беларуская мова», «Падручнік рускай мовы», кніжкі па матэматыцы, гісторыі, географіі, прыродазнаўству і, вядома ж, «Буквар», першая кніжка, з якой для кожнага дзіцяці пачынаецца захапляючае падарожжа ў краіну Ведаў. Днём буквара пачынаецца сёлетні навучальны год ва ўсіх агульнаадукацыйных школах

краіны. Так будзе адзначана 400-годдзе выхаду ў свет першай друкаванай азбукі, выдадзенай рускім гуманістам-асветнікам Іванам Фёдаравым. Больш як на два стагоддзі яна стала ўзорам для мноства выданняў, па якіх вучыліся рускія, украінцы, беларусы і іншыя славянскія народы. Цяпер у нас для першакласнікаў штогод выдаецца 90 буквароў на мовах народаў Савецкага Саюза агульным тыражом да пяці мільёнаў экзэмпляраў. У сёлетняга навучальнага года многа асаблівасцей. Як вядома, XXIV з'езд КПСС у якасці адной з галоўных задач дзевятай пяцігодкі вызначыў пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. У 1974/75 навучальным годзе гэты пераход павінен быць завершаны. Усеагульная сярэдняя адукацыя—гэта новая

ступень у развіцці савецкага грамадства, патрабаванне часу, што вызначаецца бурным патакам інфармацыі. Сярэдняю адукацыю можна атрымаць у агульнаадукацыйных школах, сярэдніх спецыяльных навучальных установах, у прафесійна-тэхнічных вучылішчах. Толькі сёлета ў рэспубліцы будзе 185 школ на 83,9 тысячы чалавек. 1 верасня ўпершыню сядуць за школьны парты 149 110 першакласнікаў, а ўсяго ў школах Беларусі будзе навучацца 1 619 800 вучняў. Выхоўваць і вучыць іх будзе больш як 100 тысяч настаўнікаў. Адбыліся вялікія змены і ў самім змесце адукацыі. Школы працуюць цяпер па новых праграмах і падручніках, якія набліжаны да жыцця, паўней адлюстроўваюць сучасны стан

навукова-тэхнічнага прагрэсу, культуры. Выкладанне ўсіх вучэбных прадметаў у школе вядзецца ў святле сучасных навуковых поглядаў, у цеснай сувязі з жыццём, з практыкай камуністычнага будаўніцтва. Да 1 верасня школьнікі краіны атрымалі 288,6 мільёна новых падручнікаў. Істотнай асаблівасцю новых праграм з'яўляецца арыентацыя на развіццё мысліцельнай дзейнасці вучняў, акцэнтавана ўвага на самастойнай творчай працы кожнага. Школа стаіць ля вытокаў фарміравання асобы будучага грамадзяніна, таму яна не толькі дае адукацыю, але і выхоўвае гарманічнага чалавека. Ад ідэйна-палітычнай накіраванасці вучэбна-выхаваўчага працэсу залежыць, з якімі маральнымі якасцямі ўступіць у жыццё цэ-

лае пакаленне. Савецкая школа выхоўвае гуманістаў, выхоўвае на слаўных рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцыях народа. З сёлетняга года ў 8-х класах школ Мінска і Мінскага раёна ўводзіцца курс «Асновы камуністычнай маралі». З будучага года ён будзе ўведзены ва ўсіх школах рэспублікі. На жнівеньскіх настаўніцкіх нарадах абмяркоўвалася пытанне аб паляпшэнні політэхнічнай адукацыі і працоўнага выхавання вучняў. Школа і грамадскасць будзе праведзена вялікая работа па стварэнню неабходных умоў для вытворчага навучання. Гэта робіцца для таго, каб адначасова з асноўнымі ведамі вучні атрымлівалі і спецыяльнасць. Пры ся-

[Заканчэнне на 2-й стар.]

ПРАЦА Ў ІМЯ БУДУЧАГА

Кожны дзень прыносяць добрыя весткі аб новых дасягненнях нашай рэспублікі. Шахцёры Салігорска і будаўнікі Гродна, майстры высокіх ураджаяў Гомельшчыны, дзеячы навукі і мастацтва горада-героя Мінска — усе працоўныя Беларусі ўносяць свой уклад у агульную справу рэалізацыі рашэнняў XXIV з'езда КПСС, накіраваных на ўмацаванне эканамічнай магутнасці Краіны Саветаў, стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму.

У сваю чаргу поспехі ў народнай гаспадарцы спрыяюць значнаму росту аўтарытэта на міжнароднай арэне нашай краіны, у тым ліку і Савецкай Беларусі. Неабходна зазначыць, што аўтарытэт гэты выкарыстоўваецца для ўмацавання справы міру. Беларуская ССР заўсёды была на баку тых, хто змагаецца за сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць. Аб гэтым гаварыць, выступаючы на пасяджэнні Савета Бяспекі ААН, які разглядаў пытанне аб рэкамендацыі Генеральнай Асамблеі прыняць у члены Арганізацыі Аб'яднаных Нацый Рэспубліку Гвінея-Бісау, прадстаўнік Беларускай ССР пры ААН Г. Чарнушчанка. Ён сказаў, што з мінулага года на аснове рашэнняў ААН ва ўсім свеце адзначаецца тыдзень салідарнасці з народамі каланіяльных краін поўдня Афрыкі і Гвінея-Бісау. «У яго правядзенні, — працягваў беларускі прадстаўнік, — разам з усімі савецкімі людзьмі актыўна ўдзельнічаюць працоўныя Беларусі. Яны няменна выказвалі і выказваюць сваю салідарнасць з барацьбітамі за свабоду поўдня Афрыкі, удзельнічаюць у зборы сродкаў для Савецкага фонду міру, частка якіх выкарыстоўваецца праз Арганізацыю афрыканскага адзінства для аказання матэрыяльнай дапамогі цывільнаму насельніцтву вызваленых раёнаў Афрыкі і ахвярам палітыкі апартаіду».

Нядаўна Беларускае тэлеграфнае агенцтва паведаміла, што Упраўленне мастацкай прамысловасці БССР пачало адбор экспанатаў на выстаўку-кірмаш, якая адбудзецца ў Польшчы. «Беларускія сувеніры, інкруставаныя саломкай, вызначаюцца высокародствам формы і колеру, арыгінальнымі прыёмамі стылізацыі, своеасаблівым малюнкам, — гаворыць галоўны мастак мастацка-канструктарскага аддзела інстытута «Белмясц-прампраект» П. Гапак. — Гэтыя вырабы беларускіх майстроў заваёўваюць усё большы аўтарытэт як у нашай краіне, так і за рубяжом. Яны карыстаюцца вялікай папулярнасцю ў сацыялістычных краінах, у ЗША, Бельгіі, Даніі, Канадзе, Італіі».

Мінская кандытарская фабрыка «Камунарка» адправіла два вагоны прадукцыі ў Народную Рэспубліку Балгарыю. Каля трыццаці тон карамелі розных відаў, а таксама фасаванага пячэння атрымаюць у Балгарыі да 30-годдзя сацыялістычнай рэвалюцыі, нацыянальнага свята балгарскага народа — Дня свабоды. Усяго ў жніўні і верасні мінскія кандытары адправяць у братнюю краіну 230 тон прадукцыі.

Цеснае супрацоўніцтва ў розных галінах, узаемная дапамога, абмен перадавым вопытам сталі звычайнай з'явай у жыцці народаў брацкіх сацыялістычных краін. У пачатку жніўня група спецыялістаў з ПНР павяла ў раёне беларускіх лясгасаў, дзе дэталёва вывучала тэхналогію прыгатавання і выкарыстання вітаміннай хвойнай мукі, а таксама спосабы здабычы і кансервацыі бярозавога соку. Быў таксама вырашаны рад агульных праблем, якіх стаяць перад работнікамі лясной гаспадаркі Польшчы і Беларусі.

З далёкага вострава Свободы ўпершыню ў Савецкі Саюз прыбыла дэлегацыя прафсаюза сувязістаў Кубы. «Мэта нашай паездкі — знаёмства з арганізацыяй прафсаюзнай работы ў СССР, — гаворыць кіраўнік кубінскай дэлегацыі Карлас Торэс. — Асабліва нас цікавілі пытанні арганізацыі сацыялістычнага спарбніцтва, планаванне прафесійнай дзейнасці, працоўнае заканадаўства, сацыяльнае страхаванне... Мы наведлі шмат прадпрыемстваў сталіцы Беларусі. Проста ўражае энтузіязм вашых рабочых. Мне, чалавеку маладому, значна яснейшымі сталі вытокі ўсіх вашых перамог — ратных і працоўных».

Міжнародныя сувязі Беларусі не абмяжоўваюцца толькі сацыялістычнымі краінамі. Пятнаццаць год прайшло з таго часу, як гарадскія ўлады сталіцы Беларусі Мінска і англійскага горада Нотынгема вырашылі аб'явіць гэтыя гарады брацкімі. За гэты час многае было зроблена для ўстанавлення цесных дружальных сувязей паміж гарадамі. Не раз Мінск і Нотынгем прымалі гасцей з далёкай Англіі і Савецкага Саюза. Нядаўна адна з такіх дэлегацый Нотынгема зноў павяла ў беларускую сталіцу. А ў канцы жніўня мінчане цёпла віталі дэлегацыю асацыяцыі «Канада — СССР», якая гасціла некалькі дзён у Мінску.

...Кожны дзень прыносяць добрыя весткі аб пашырэнні міжнародных сувязей нашай рэспублікі. І нягледзячы на тое, што лета канчаецца, з розных краін да нас едуць і едуць госці, каб сваімі вачыма ўбачыць працоўныя поспехі савецкіх людзей, — важкі ўклад ва ўмацаванне міру і міжнароднай бяспекі.

СВЯТА ПЕРШАГА ЗВАНКА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

рэдных школах ствараюцца майстэрні, аснашчаныя сучасным абсталяваннем, на заводах і фабрыках арганізуюцца вучэбна-вытворчыя цэнтры, дзе школьнік можа азнаёміцца з той ці іншай прафесіяй і выбраць тую, якая яму больш падабаецца.

У сельскіх школах узводзіцца вывучэнне трактара і іншых сельскагаспадарчых машын, вывучэнне аўтасправы па праграме шафэра III класа.

Наогул, увага да патрэб сельскіх школ вельмі ўзмацнілася ў апошнія гады. Дастаткова сказаць, што ў сельскай мясцовасці сёлета будзе ўведзена ў дзейнасць 164 школы амаль на 60 тысяч вучнёўскіх

месц. Каля 90 працэнтаў маладых настаўнікаў пасля заканчэння інстытутаў і ўніверсітэтаў накіраваны ў вёску.

Хутка ў школах краіны празвініць першы званок. Як заўсёды, пачатак навучальнага года — гэта свята дзяцей і дарослых. Каб яно прайшло ўрачыста, клопаюцца будаўнікі, настаўнікі, партыйныя работнікі і супрацоўнікі мясцовых савецкіх органаў. «Калі гаворка ідзе пра школу, маецца на ўвазе дачыненне да яе спраў мільёнаў людзей, практычна — усяго народа», — пісала газета «Правда» ў перадавым артыкуле, прысвечаным школе. Гэта атрымліваецца таму, што клопат пра падрастануючае пакаленне, яго навучанне і выхаванне стаў у нашай краіне справай усенароднай.

Больш як 2 800 тон збожжа новага ўраджаю прыняў ужо Асіповіцкі млынкамбінат. Звыш паловы зерня на элеватар паступіла вільготным. Каб неадкладна перапрацаваць яго, тут кругласутачна дзейнічаюць тры перасовачныя зернесушыльні.

НА ЗДЫМКУ: Асіповіцкі млынкамбінат.
Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ЭКСПЕРЫМЕНТ У ПТУШНІКУ

На Магілёўскай птушкафабрыцы створан комплекс па вытворчасці мяса трусаў. Яны вырошчваюцца на таму ж метаду, што і птушкі: утрымліваюцца ў аднаірусных клетках. Першы ў рэспубліцы падобны комплекс з'яўляецца эксперыментальным. Новая тэхналогія правяраецца для таго, каб перадаць гэты вопыт калгасам і саўгасам, а таксама паказаць выгаднасць трусагадоўлі на прамысловай аснове.

Плануецца давесці матэрыялаў да пяці тысяч. Прадугледжан таксама тэхналагічны цыкл з перапрацоўкай усёй сыравіны.

ДОМ ДЛЯ УСІХ

Праектаванне буйнейшага ў рэспубліцы гандлёва-бытавога цэнтру для Брэста завяршыў інстытут «Белгіпрагандаль». Тры блокі на пляцоўцы больш чым 4 гектары змогуць на працягу дня абслужыць 25 тысяч чалавек.

Асноўным элементам комплексу стане трохпавярховы універмаг. Акрамя вялізных гандлёвых залаў, праектам прадугледжаны спецыяльныя выставачныя салоны.

На трох паверхах Дома быту размесцяцца салоны мэблі, прыгажосці, пракату, рамонтныя майстэрні, атэль, хімчыстка. «Прафесія» трэцяга блока — харчовая. Ніжні паверх адведзены пад прадуктовы магазін. Вышэй размесціцца вялікі рэстаран з барам, кафе. У докалі плануецца магазін гародніны і піўны бар.

НАБЫВАЮЦА АЎТАМАБІЛІ

Лёгкавыя аўтамабілі розных марак штогод набываюць працаўнікі сельскай гаспадаркі Віцебскага раёна.

У мінулым годзе аўтамашыны «Запарожца», «Масквіч», «Жыгулі» купілі 67 чалавек. Сёлета прададзена ўжо 46 аўтамабіляў. К канцу года ўладальнікамі машын стануць яшчэ некалькі дзсяткаў сялян.

НА ЛЮБЫ ГУСТ

Набор «Перламутравы»

ІНДУСТРЫЯ ПАСЛУГ

Важную ролю ў вырашэнні галоўнай задачы дзевятай пяцігодкі — рэзкім павелічэнні ўзроўню матэрыяльнага і культурнага жыцця савецкіх людзей — заклікана адыграць сфера бытавых паслуг. За апошнія гады ў Беларускай ССР гэта галіна эканомікі развіваецца асабліва хуткімі тэмпамі. З пачатку пяцігодкі аб'ём бытавых паслуг у рэспубліцы павялічыўся на 49,1, а ў сельскай мясцовасці — на 69,2 працэнта.

У гарадскім пасёлку Лунінец уступіў у строй камбінат бытавога абслугоўвання. Вялікі двухпавярховы будынак зьяе на сонцы шклом сваіх вітрын, з якіх рэклама запрашае жыхароў райцэнтра наведаць камбінат. Але рэклама зараз, бадай, і не патрэбна. Людзі самі спяшаюцца сюды, бо хутка пераканаліся ў зручнасць гэтага буйнога прадпрыемства. Тут можна здаць у хімчыстку касцюм, адрамантаваць абутак, пашыць паліто, зрабіць сямейны фотаздымак...

Абсталяванне ў цэхах камбіната самае сучаснае. Канцэнтраваны ў адным будынку адразу некалькіх відаў бытавога абслугоўвання дазволіла паномаву наладзіць работу майстроў. Гэта ў сваю чаргу палепшыла якасць рамонтна, значна скараціла тэрмін выканання заказаў.

Падобныя дамы быту ўзводзіцца ў Іванаве і іншых населеных пунктах рэспублікі. Служба быту — адна з некалькіх галін народнай гаспадаркі, якія вылучыліся ў бурна развіваюцца ў апошнія гады. Дзякуючы навукова-тэхнічнаму прагрэсу і сацыяльным пераўтварэнням. Сфера паслуг сёння — гэта буйныя спецыялізаваныя прадпрыемствы хімчысткі і металабытраванні, пральні і майстэрні па рамонту электрапрыбораў, атэль мод і пункты пракату інвентару, станцыі аўтасервіса і тэлефонныя службы даведка. За апошнія гады ў Беларусі створана густая сетка прадпрыемстваў быту, дзе налічваецца каля 13 000 атэль, майстэрняў, прыёмных пунктаў, у якіх насельніцтву аказваюць каля 50 відаў паслуг.

Цяпер непазрэдна па месцу жыхарства бытавыя паслугі атрымліваюць тры чвэрці насельніцтва. А ў бліжэйшыя гады і ў астатніх, больш дробных вёсках і пасёлках будзе пабудаваны прадпрыемствы быту. На развіццё гэтай галіны ў бліжэйшыя пяцігодкі выдзелена больш за сто мільёнаў рублёў. Штогод майстэрні і атэль папярэдняга спецыялістаў. Прадпрыемствы сервіса інтэнсіўна абсталяваюцца высокапрадукцыйнымі машынамі і механізмамі. Напрыклад, толькі для рамонту абутку зараз выпускаюцца 16 разнастайных станкоў.

У выніку пераўзбраення службы быту змянілася, стала больш разгалінаванай і насычанай сама структура бытавых паслуг. Побач з ужо «традыцыйнымі», — такімі, як рамонт і пашыў абутку, адзення, хімчыстка і іншае, — пашыхова развіваюцца новыя формы абслугоўвання, што раней лічыліся «нерэнтабельнымі» ў цэлым для

АДАБРАНЫ ЛЕПШЫЯ

ВА УСІХ ТРЫЦЦАЦІ ВЫШЭЙШЫХ НАВУЧАЛЬНЫХ УСТАНОВАХ БЕЛАРУСІ АДБЫЛІСЯ УСТУПНЫМ ЭКЗАМЕНАМ. З СОЦЕН ТЫСЯЧ АБИТУРЕНТАУ САМЫЯ ДАСТОЙНЫЯ СТАЛІ СТУДЭНТАМІ. АБ АСАБЛІВАСЦЯХ СЕЛЕТНЯГА ПРЫЁМУ НАШАМУ КАРЭСПАНДЭНТУ РАСКАЗВАЕ НАМЕСНІК МІНІСТРА ВЫШЭЙШАЙ І СЯРЭДНЯЙ СПЕЦЫЯЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ БССР ФЕДАР КАПУЦКІ.

Беларускія вышэйшыя навучальныя ўстановы рыхтуюць спецыялістаў па 170 прафесіях. Усяго сёлета дваццаць восем інстытутаў і два ўніверсітэты рэспублікі прынялі на першыя курсы звыш 31 тысячы чалавек, — на тысячу больш, чым летась. Такі шырокі дыяпазон профіляў і павелічэнне колькасці першакурснікаў выкліканы патрэбамі народнай гаспадаркі. Зараз, напрыклад, асабліва «цэнзяцца» спецыялісты ў галіне кібернетыкі, радыёэлектронікі, вылічальнай тэхнікі, шматканальнай электрасувязі. Падрыхтоўку іх з кожным наборам пашырае Мінскі радыётэхнічны інстытут. Захоўваецца тэндэнцыя павелічэння выпуску інжынераў-будайнікоў, архітэктараў. Гэта выклікана вялікім прамысловым і жыллёвым будаўніцтвам, што вядзецца ў Беларусі.

Падрыхтоўка кадраў па інжынерна-тэхнічных і інжынерна-механічных спецыяльнасцях вядзецца ў дзевяці тэхнічных вышэйшых навучальных установах. Буйнейшым з іх з'яўляецца Беларускі політэхнічны інстытут, а самым маладым — Наваполацкі політэхнічны інстытут, які адкрыўся сёлета ў студзені. Цэнтрам вышэйшай эканамічнай адукацыі па праву лічыцца Беларускі інстытут народнай гаспадаркі. Ён выпускае эканамістаў па арганізацыі працы і кіраванню вытворчасцю.

У сувязі з завяршэннем у 1975 годзе пераходу да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі павялічылі прыём педагогічных інстытутаў. Іх у рэспубліцы сем. Акрамя таго, у Беларусі — чатыры сельска-гаспадарчыя, тры медыцынскія вышэйшыя навучальныя ўстановы, кансерваторыя, тэатральна-мастацкі і інстытут фізічнай культуры.

Як і раней, галоўны крытэрыі пры паступленні — веды абітурьента. Для таго, каб стаць студэнтам, неабходна закончыць поўны (дзевяцігадовы) школьны курс. Юнакі і дзяўчаты ўдзельнічаюць у конкурсных уступных экзаменах, і першакурснікамі становяцца тыя, хто мае лепшыя веды. Перавагай, пры ўмове паспяховай здачы ўступных экзаменаў, карыстаюцца юнакі і дзяўчаты, што маюць працоўны стаж па выбранай спецыяльнасці, дэмабілізаваныя з арміі, тыя, хто скончыў школу на «выдатна».

Сярод новых льгот, якія прадугледжаны правіламі прыёму, — першачарговае залічэнне работнікаў лесанарыхтоўчай і дрэва-

апрацоўчай прамысловасці, лясной гаспадаркі і іх дзяцей у навучальныя ўстановы адпаведнага профілю. Гэта выклікана жаданнем прывабіць у інстытуты гэтай галіны народнай гаспадаркі больш моладзі з сяла. І яшчэ адно новаўвядзенне. Пры прыёме ў вышэйшыя навучальныя ўстановы мы ўсё часцей і часцей сутыкаемся з тым, што да нас паступаюць маладыя людзі, якія маюць пэўны вопыт рацыяналізатарства і вынаходніцтва. Цяпер для гэтай катэгорыі абітурьентаў прадугледжана права прыёму па-за конкурсам, зразумела, пры паспяховай здачы экзаменаў.

Прыёмныя камісіі беларускіх інстытутаў і ўніверсітэтаў паклапаціліся аб стварэнні добрых умоў быту для тых, хто прыехаў паступаць на вучобу з іншых гарадоў і вёсак рэспублікі. Такім абітурьентам прадастаўляюцца месцы ў студэнцкіх інтэрнатах. Да іх паслуг — бібліятэкі з багатым выбарам неабходнай літаратуры, інстытутскія кабінеты і лабараторыі. Рэгулярна выкладчыкі і навуковыя супрацоўнікі праводзяць для іх кансультацыі па праграмах уступных экзаменаў. Для абітурьентаў усё гэта нічога не каштуе, бо ўся сістэма адукацыі ў нашай краіне бясплатная. Залічаныя на вучобу будуць атрымліваць стыпендыю.

Сістэма вышэйшай адукацыі ў нашай краіне прадугледжвае дзённую, а таксама вячэрнюю і заочную формы навучання. У мінулым годзе, напрыклад, на вячэрніх і заочных аддзяленнях інстытутаў і ўніверсітэтаў Беларусі займалася амаль палавіна ўсіх студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі. Такая сістэма дазваляе атрымліваць адукацыю без адрыву ад работы, замацоўваючы атрыманыя веды на практыцы.

Вучыцца і адначасова працаваць, зразумела, нялёгка. Але для студэнтаў прадугледжаны розныя льготы, выкананне якіх абавязкова для адміністрацыі. Напрыклад, для здачы экзаменаў студэнтам вячэрніх і заочных аддзяленняў штогод даюцца дадатковыя аплочваемыя водпускі тэрмінам ад дзевяці дзён да чатырох месяцаў.

Нарэшце, некалькі слоў аб тым, што чакае будучых студэнтаў праз пяць год, калі яны атрымаюць дыплом.

Па закону кожнаму маладому спецыялісту, які скончыў вышэйшую ці сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову, прадастаўляецца работа ў адпаведнасці з яго прафесіяй. Кожнаму выпускніку прапануюць на выбар некалькі месц. Маладому спецыялісту і членам яго сям'і забяспечваецца бясплатна праезд да месца будучай работы. Прадпрыемства дае яму жылплошчу і адрозна ад аплочваемых месячных водпущ.

Такім чынам, як прыём у вышэйшыя навучальныя ўстановы, так і размеркаванне выпускнікоў адбываецца ў нас у планавым парадку, у адпаведнасці з патрэбамі народнай гаспадаркі рэспублікі, усёй Савецкай краіны.

Валянціна НЯЎЗОРОВА.

Тэрыторыя Баранавіцкага баваўнянага камбіната, дзе зроблены наш здымак, нагадвае парк. Тут разбіты клумбы, газоны, высаджаны дрэвы рэдкіх парод. У час абедзеннага перапынку прыемна адпачыць ля фантанаў.

Фота Э. КАБЯКА.

ПАСЁЛАК НА МЕСЦЫ БАЛОТ

Будаўніцтва вялікага пасёлка і базы для жывёлагадоўчага комплексу на шэсць тысяч кароў ідзе поўным ходам у саўгасе «Чырвоны Бор» Жыткавіцкага раёна. Раней на месцы, дзе цяпер раскінуліся саўгасныя палаткі, была непраходная багна. У апошнія гады тут праведзены вялікі аб'ём меліярацыйных работ, і цяпер саўгас валодае выдатнымі ўгоддзямі.

Першае, што кідаецца ў вочы, калі пад'язджаеш да новабудуёлі, — шырокая стужка асфальтаванай шашы, па баках якой выраслі двух-і трохпавярховыя жылыя дамы. Далей узвышаюцца чатыры сянажныя вежы. Завяршае карціну будоўлі першы кароўнік на 1 100 галоў.

Г. НІКІЦІН, супрацоўнік інстытута «Белбытгэпраект».

— Гэта толькі пятая частка таго, што прадугледжана праектам, — тлумачыць начальнік будаўніцтва комплексу Кавалёў. — На ўзвядзенне аб'ектаў выкарыстана толькі два мільёны рублёў з адзінаццаці выдаткаваных. Сёлета гаспадарка павінна даць першую прадукцыю. Для гэтага да канца года трэба закончыць будаўніцтва кароўніка з поўнай механізацыяй і комплексу дапаможных памяшканняў.

Разам з вытворчым будаўніцтвам у пасёлку шырока разгарнулася ўзвядзенне жылых дамоў. Хутка да цэлай вуліцы ўжо заселеныя дамоў прыбавяцца тры 18-кватэрныя і два 12-кватэрныя дамы, інтэрнат на 50 чалавек і клуб з глядзельнай залай на 400 месц. Забудовы добра ўпісваюцца ў ансамбль пасёлка, што акружаны маляўнічым сасновым борама. Менавіта аб такім выглядзе сваіх вёсак марылі некалі палешукі, бацькі тых, хто змяняе зараз аблічча Палесся.

І. БАРКОЎ.

ПЧАЛІНЫЯ ФЕРМЫ

Сёлетні год стане пераломным у развіцці беларускага пчальярства. Яно пераводзіцца на прамысловую аснову. Ствараюцца буйныя пчальярскія фермы ў вытворчых сельскагаспадарчых аб'яднаннях.

Цяпер у рэспубліцы ёсць 90 тысяч пчаліных сем'яў, у асноўным на дробных пасеках. Але яны ўзбуўняцца і будуць налічваць у бліжэйшыя гады па 600—1 000 сем'яў. На такіх фермах значна ўзрасце медазбор: гаспадаркі змогуць ушчыльніць пасевы кармавых культур меданосамі, выгада спадучаючы інтарэсы развіцця жывёлагадоўлі і пчальярства, механізаваць працаёмкія працэсы. Устанаўліваюцца электрычныя медагонкі, праводзіцца электранавошчванне. Ужо цяпер на брэсцкім гадавальніку, дзе «прадуе» каля тысячы пчаліных

сем'яў, ад кожнай атрымліваюць па 30 кілаграмаў мёду — значна больш, чым у сярэднім па рэспубліцы.

Пчальярства ў рэспубліцы апыляльна-мядовага напрамку. Гэта вызначана прыродна-эканамічнымі ўмовамі. Асноўная пчаліная работа — апыленне садоў, каношын, гародніны ў цяплячах. У гэтым годзе пасека калгасаў і саўгасаў рэспублікі ўпершыню забяспечаны пчоламі з мясцовых гадавальных пасек. Пераважаюць прыстасаваныя да тутэйшых умоў мясцовыя і украінскія пароды.

Сёлета лета было асабліва цяжкім для крылатых працоўніц. З-за дажджоў і халадоў яны не змаглі сабраць увесь нектар і пылок з цвітучых садоў. Першыя добры ўзяткі атрыманы з крушыны і маліны на месяц пазней звычайнага. Пчальары рабілі ўсё, каб дапамагчы сваім гадаванцам: падкормлівалі, вывозілі ў лес. Значна расшырыліся пасевы донніка, фацэлі, гарчыцы. Цяпер асноўны медазбор — з лугавога разнатраўя, каношын, верасу.

ДУМЫ АБ РАДЗІМЕ

ЗАМЕЖНЫЯ ЧЫТАЧЫ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» АДКАЗВАЮЦЬ НА АНКЕТУ РЭДАКЦЫІ

Буслы.

Фота Л. ГЕОРГІЕВА.

ЗАЧЕМ Я НА ЧУЖБИНЕ?

В прошлом году я посетил свою сердечно любимую Родину, жил среди родных, встречался со знакомыми. Ах, какие это были незабываемые дни! Нет, вы не поймете меня, потому что не скитались по заграницам, не испытывали неутишимой боли эмигранта, которую именуют ученым словом — ностальгия.

Ложусь ли спать, встаю ли, иду на работу, — все думы об одном: зачем я скитаюсь на чужой стороне? Какой смысл в этом? Почему я не вместе со своими родными? Они уговаривали меня не покидать их, вясчески убеждали, что мне нечего влечь существование на чужбине, когда есть Родина — свой дом.

Сердцем и умом понимаю, что они правы. Да, видно, в 54 года уже поздно что-то предпринимать. Тем более, что дочь вышла замуж. Как оставлю ее? Как оборву живые нити? Ведь она — частица меня самого.

Вот и думаю, болезненно размышляю каждый день о своей неудачной жизни. Единственное, чем утешаю себя: если буду здоров, из последних сил скоплю денег на поездку и хоть раз еще побываю в Советском Союзе. Хочу вновь увидеть мой чудный край — Беларусь и хоть на мгновение забыть о том, что жизнь моя прошла вдали от этих роскошных лугов, от родного задумчивого леса, от этих, таких своих, людей.

И. ВЕШТОРТ.

Австралия.

БАДЗЯГІ І ГАНДЛЯРЫ

Не, не ў кожным сэрцы жыве нязгасны вобраз дарагой нашай маці-Радзімы, не ўсе бескарысліва любяць яе. Ёсць людзі з чорнымі душамі, якія за сваю «любоў» да Бацькаўшчыны вымагаюць адпаведнай узнагароды, а калі не атрымліваюць яе, то не грэбуюць нічым, каб абылцаць, ачарніць сваю Радзіму.

Хачу расказаць вам адну, як мне здаецца, вельмі павучальную гісторыю.

У нашай мясцовасці ёсць некалькі сем'яў, якія раней жылі ў Бразіліі, потым вярнуліся ў Савецкі Саюз, а цяпер зноў прыехалі сюды. Адну такую сям'ю я добра ведаю. Гэта украінцы Сліўкі. З імі я знаёмы з 1937 года. Бацька, калі прыехаў у Бразілію, пасяліўся ў джунглях: хацеў раскарчаваць лес і завесці сваю гаспадарку. Але не так проста было прыдбаць тую гаспадарку нам, эмігрантам, без граша за душой, ды яшчэ не ведаючы чужой мовы. Усе мы, пакуль мелі такую-сякую капейку, спрабавалі ўтрымацца ад кабалы і разарэння. А калі засталіся зусім без грошай, сталі бегчы хто куды — хто ў горад паехаў, хто ў Аргенціну падаўся.

Я таксама кінў сваю зямлю, якая вымагала за мяне апошнія сокі, і выехаў у Порта-Алегра. А праз нейкіх пару месяцаў туды ж пераехаў і Сліўка. Цяжка давалася чалавеку, што і казаць: жонка памёрла, на руках засталася пяцёра дзяцей — усе малалетнія. Добра, што яму пашанцавала прадаць свой участак з пабудовамі. За выручаныя грошы Сліўка купіў сабе будыніну ў Порта-Алегра.

Старэйшыя дзеці, як толькі крыху падраслі, пайшлі працаваць. Сам ён біўся дзень з ноччу, але жыць ім было цяжка. І вось як толькі пасля вайны стала магчымым вярнуцца на Радзіму, яны прадалі свой дом і за гэтыя грошы даехалі да Мантэвідэо, дзе знаходзілася савецкае пасольства. На чые сродкі яны дабраліся да Савецкага Саюза, мне невядома.

Прайшло 10 год, і трое старэйшых сыноў Сліўкі вярнуліся назад у Бразілію. Малодшы і дачка не захачелі пакідаць Радзіму. Застаўся там і бацька.

Мяне страшна здзівіла гэта. Нам усім добра вядома, што з Заходняй Беларусі ўцякалі ў тую ж Бразілію, таму што цяжка было жыць пад панскай Польшчай. Беззямелле і бяспраўе гналі людзей з наседжаных месцаў. Хто жыў у горадзе, не мог дастаць работу, калі не прымаў каталіцкую веру. Сялян душылі непамерныя налогі. Так што многія пакінулі Радзіму проста з-за нянавісці да панскай улады.

Але ж цяпер у нас на Радзіме ўсё змянілася. Усе народы Савецкага Саюза роўныя паміж сабой, ніхто не мае перавагі. Усе памешчыцкія землі перададзены тым, хто на іх працуе. Чалавек свабодна можа выбраць прафесію, працу. Лёгча бясплатна, вучаць бясплатна. І ўсім гэтым сыны старога Сліўкі засталіся незадаволены.

У Бразіліі яны мелі адну халупу на ўсіх. Там, на Радзіме, кожны з іх нажыў сабе асобны дом. Адсюль яны паехалі чорнарабочымі, там усе атрымалі прафесію. Адзін брат стаў токарам, два слесары. Адрозна ж па прыездзе ў Бразілію трое Сліўкаў выбудоўвалі сабе па дому.

Мы і пытаем адзін аднаго: адкуль яны ўзялі столькі грошай, калі ў Савецкім Саюзе ім жылося так бедна і блага? І знаходзім толькі адзін адказ: там, у Савецкім Саюзе! Там, дзе мільёны іх равеснікаў склалі свае галовы ў бітве з фашызмам, вызваляючы Радзіму з няволі. Там, дзе іх суайчыннікі вытрывалі голад, холад і шыбеніцы нямецкай акупацыі. У той час, калі савецкі народ узнімаў гарады з руін, адбудоўваў спаленыя вёскі, Сліўкі набылі прафесію і зарабілі столькі грошай, што змаглі тут прыдбаць сабе дамы.

Але ж якая ўдзячнасць за ўсё гэта? Яны сталі паклёпнічаць на свой народ, паліваць гразню самае святое і чыстае — Радзіму. На пытанні знаёмых Сліўкі адказвалі, што ў Савецкім Саюзе няма свабоды, што ўсе павінны працаваць, што ніхто не мае права заняцца прыватным гандлем.

Калі мы ім даказвалі: правільна, што ў Савецкім Саюзе няма свабоды для гандляроў і эксплуатацараў, трэба, каб кожны сумленна працаваў, Сліўкі тады пачыналі ўжо несці лухту. Бацьце, там хлеба блага няма, ёсць толькі чорны і то дрэннай выпечка; там людзі не маюць у што апрануцца і г. д.

Магчыма, хто-небудзь і даў бы ім веры, вярніся яны худыя, абарваныя. А Сліўкі прыехалі моцныя, здаровыя, прыстойна апранутыя. Кожны прывёз вялікі багаж. Панавезлі залатыя гадзіннікі, пярсцёнкі, фотаапараты і многа іншых каштоўных рэчаў. Мы, старыя эмігранты, адварнуліся ад гэтых бадзяг. Памкнуліся яны знайсці сабе новых сяброў, але ж разумны чалавек з такім вадзіцца не стане. Як гаворыцца, ад бога скрыеш праўду, а ад людзей не.

Але Сліўкі нацешыліся ўжо свабодай і гандлем у Бразіліі. І яны, і іншыя, хто вярнуўся сюды, не хацелі спачатку верыць, што тут усё падаралася амаль у 20 разоў. Думалі, што стануць багатымі купцамі, уладальнікамі фабрык, а як прыйшлося, то і работу не кожны можа дастаць. Маладзейшыя ды з добрай спецыяльнасцю яшчэ неяк уладкоўваюцца, а старэйшыя — ані работы, ані пенсіі. Жыві, як хочаш, у гэтым «вольным свеце». Вось цяпер хоць укусі сябе за локці.

Мала таго, што Сліўкі сабе жыццё сапсавалі, дык і бацьку давалі да магілы. Жыў стары Сліўка на Радзіме ў радасці і спакоі, меў свой дом, атрымліваў пенсію. Але сыны не давалі спакою, пісалі, каб абавязкова прыезджаў да іх, што ім жывецца надта ж хараша. Угаворвалі, што працаваць ён не будзе, што старому тут будзе лепш, чым у Савецкім Саюзе.

Калі ж стары Сліўка прыехаў, то сыны ў першую чаргу пацікавіліся яго багажом. Сказалі бацьку, што ён будзе па чарзе жыць у кожнага сына, па аднаму тыдню. Так і хадзіў стары ад аднаго сына к другому, ад другога к трэціму. Спачатку яго сям-так цяпелі, а потым у вочы сталі называць гультаём і дармаедам. Ад такога салодкага жыцця, якое абяцалі яму сыны, стары Сліўка і палез у пятлю.

Сыноў зацягалі па судах і давалі амаль да разарэння. Але ніхто не спакушаў ні ім, ні тым іншым, хто прамяняў Радзіму на «свабодны гандаль». Жыццё без Радзімы ў сэрцы — сабачае жыццё.

І. К.

Бразілія.

ГЛУБОКІЕ ЧУВСТВА

Вы спрашываеце, што связывае эмігрантаў з роднай зямлёй? На гэтыя пытанні, на верное, кожны адкажа па-своему. Меня, напрыклад, роднае ўспоміненне о счастливом детстве и юности, проведенной в Советской стране. Ведь нигде детям не живется так хорошо, как в Советском Союзе, ни одно государство в мире не проявляет столько заботы о молодом поколении, как СССР.

Да, я была счастлива на Родине, там прошли мои лучшие годы. А потом война меня выгнала из дому, и я очутилась далеко от родных мест. Но как бы ты ни прижился в любой другой стране, родина у тебя остается одна на всю жизнь — это край наших матерей и отцов.

Согласна совершенно, что каждый носит в сердце своем символический образ Родины. Но для меня это не черемуха, а напоенное ароматом конопляное поле.

Я уже неоднократно посещала Советский Союз. И каждый раз, когда я бываю на Родине, меня восхищает молодость. Я много разговаривала с молодыми людьми, беседовала на самые различные темы, какие только проблемы не затрагивала, и всегда меня удивляла и поражала широта кругозора моих собеседников, четкость мысли, уверенность, с которой они отстаивают свои идеалы.

После таких поездок на Родину я всегда начинаю сравнивать и страны, и людей. Часто задаю себе вопрос: есть ли во всем мире более гостеприимный, всесторонне развитый, уверенный в своем будущем и понимающий свою ответственность перед этим будущим человек? Думаю, что нет, ибо только советский человек впитал в себя такие замечательные качества.

Л. ЗАЯЦ.

Голландия.

ЛЮБОВЬ БЕЗ ДЕЛА МЕРТВА

Почему я горжусь своей Родиной? Да потому, что нам, старой эмиграции, есть чем гордиться! Во-первых, потому, что мы — русские, одна шестая всей земли, а во-вторых, нам есть чем похвалиться. — наша Родина из чисто сельскохозяйственной страны превратилась в индустриальную и занимает по промышленному развитию второе место в мире, а по электрификации первое.

Мы, живущие за рубежом Советского Союза, говорим, что Родина — это не только те родные места, где мы увидели свет. Нам дорога каждая песчинка от Западного Буга до Тихого океана, от Черного моря до Северного полюса. Это и есть наша Родина, нами любимая, для нас дорогая.

Но что такое любовь к Родине? Ведь можно любить запах черемухи или тропинку детства и не быть патриотом. Я считаю, что любовь без дела — мертва. Любить Родину — значит и во сне помнить о ней. И, прежде всего, надо быть ей полезным при любых условиях своего существования.

У меня спросят: какую пользу мы можем принести, живя за границей? Ответу: надо разоблачать врагов Советского Союза, широко освещать друзей. А врагов здесь

еще хватает, и наших «отечественных», и иностранных.

Как-то я вычитал в газете, что здесь, в Лионе, поселился белорус, отличившийся своими зверствами во время войны в районе Хойник. Мне бы хотелось найти этого негодяя и плюнуть в рожу изменнику, расправляющемуся с невинными жертвами. Вот такие подонки не имеют права на Родину, потому что они ее распинали и продавали.

У русских людей, живущих

за рубежом, чувство любви к Родине более обострено, чем у наших соотечественников, живущих у себя дома. Мне кажется, это потому, что мы здесь питаемся лишь советской прессой, случайными и редкими встречами с советскими людьми, а вы — реальною жизнью. До нас доходят лишь отзвуки того, что свершается на ваших глазах, в чем вы сами принимаете участие.

С. КАБАНЫЧИЙ.

Франция.

Брест. Вуліца Маскоўская.

Schools without crisis

We print an excerpt from a book by American publicist MIKE DAVIDOW. He himself qualifies his task as follows: «I believe my story (if it has merit) lies in an honest and comparative account of what life in the Soviet Union is like as seen through the eyes of an American who lived not only in Moscow, but travelled widely through Soviet Republics.»

TO BRING UP GOOD HUMAN BEINGS

Though no one recognizes more the importance of training scientists and technicians in this age of the scientific technical revolution, the prime aim of Soviet schools is to help bring up good human beings.

This goal was put to me with poetic beauty by an outstanding Soviet mathematician, Aleksei Markushevich. Markushevich is also Vice-President of the Soviet Academy of Pedagogical Sciences. The goal of Soviet education, he told me, is to blend, harmonize, the individual and collective development of Soviet children.

«We want to imbue them,» he says, «with the realization that without association with other people, without the spirit of comradeship, without the ability to restrain and suppress one's egoistic inclinations and emotions, one cannot merit the proud title of human being.»

This is the philosophy not only of Soviet schools, but of Soviet society. Thus, the Soviet child, unlike his US brother and sister, is not shaken by the awesome and disillusioning gap between what he is taught in school and what he meets in life. The Soviet child's school world is in full harmony with the world he meets outside as a student and the world he joins as a producer. The rebellion shaking our colleges and now engulfing our high schools, above all, is a rebellion of US youth against the unbearable contradiction between what they have long been taught and the reality...

I don't want to give the

impression that the Soviet child does not come across people who are far from those one may regard as the builders of the communist society. The Soviet child does meet drunkards (at times in his own family). He does meet self-seeking careerists, petty bureaucrats, petty thieves.

But these still existing blemishes are not only not typical of Soviet life, they stand out because they are in sharp conflict with the mainstream of Soviet life. These blots are just that, blots of dirt inherited from the past, that time and a good social scrubbing are diminishing. The Soviet child sees all Soviet society, including his school, participating in that scrubbing.

Markushevich's words are not just pious platitudes with which we in the US are all too familiar, especially in respect to children. They are the guide lines of Soviet schools and Soviet society.

The Soviet child learns in schools that are as far removed from dope-pushers as our planet is from the moon, that know their police (here they are called militia) as friends and true protectors, that can't imagine the need for school boycotts or demonstrations.

The major problem Soviet schools face, I was told by Soviet educational leaders, is to catch up with the demands of a dynamic society and, above all, with the demands of the scientific and technological revolution. I found that the Soviet press frankly discussed these problems.

...In my four years in the Soviet Union, I never came across

a single «difficult school». There are no such schools because, as I described in a previous chapter, there are no «disadvantaged ghettos» or «poor» neighbourhoods in any Soviet cities, or anywhere in this vast land of socialism. There are no dangerous streets because organized crime is practically nonexistent in the Soviet Union. Besides, Soviet children do not have to use streets for playgrounds. They have about 4,000 Pioneer Palaces and almost ten times more Pioneer Camps that have everything in them that children can dream of. They have more than 100 theatres, more than 30 railroads (fully run by children), their own newspapers and magazines printed in many-million strong editions.

There are problems related to broken homes and drunken parents. Schools, teachers, members of the Young Communist League, Pioneers, militia—all collectively work to help children in such situations.

Gap between Soviet child and teacher? In the economic and social sense it's unthinkable in Soviet society because, though there is a difference in income under socialism, it's almost meaningless in terms that Americans are familiar with. Nowhere in the world, as some US educators themselves noted, is there a closer or more affectionate relationship between teacher and pupil than in the Soviet Union. True, there are at times gaps in understanding of their pupils. This was the subject of a popular film here, «Let's Live Till Monday». But, the entire atmosphere, as I observed in my four of classrooms, breathes the kind of spirit of teacher-pupil

Boarding schools combine the education of children and teen-agers with complete upkeep, largely at the expense of the state. ON PHOTO: a lesson at the boarding school in Korma Village (Gomel District).

relationship that our teachers and children truly long for. The discriminatory racial and national gap has long been eliminated in the Soviet Union.

HUMANISM IN ACTION

But the humaneness of Soviet schools is best demonstrated in the care provided for children who are victims of nature's cruelties or handicapped in any way. Education is the right of every child. Those with special problems get special care.

Moscow, for example, has 21 boarding schools (housing 6,000) for retarded children and those with special handicaps. The schools are specifically adapted to the particular requirements

of the afflicted children. There are special schools for epileptic children, those suffering from polio and arteriosclerosis, as well as the deaf and blind, etc.

Where parents prefer to keep the child home, teachers are assigned (free of charge) to go to the home of the child. And, of course, all medical care is without charge.

There are even special schools in hospitals for those who have to spend extended periods in these institutions.

I want to stress for the benefit of US parents: the entire burden for these handicapped children is borne by the Soviet Government. The sharp contrast of the «care» provided by our government and our free enterprise society to such children and parents.

CANADIANS AND FRIENDSHIP WITH THE USSR

By Michael LUCAS,
Executive Director, Canada-USSR Association

tion, are able to take advantage of our prices. These groups are members of our Association from across Canada. Upon their return, these members become goodwill ambassadors and hold meetings, report to gatherings on what they saw in the USSR. Of course, these members talk to their friends, neighbours, discuss, debate and try to show that only through understanding will we learn to live as good neighbours should.

There is a great interest in our Association by schools and universities. Through our mailings to universities and high schools we are sending out literature, books, pamphlets and magazines to schools all across Canada. Each branch has undertaken to contact each school in their locality on this vital question. The results are very gratifying in that we are supplying schools with much needed reference materials and information that they use in their exams and theses.

An interesting part of our work is the sending of 16 mm films to all schools, because there is such a demand for films about the Soviet Union that many weeks we have a hard time keeping up with the mailing.

In practically every branch of our Association there are Soviet films being shown very frequently, to large audiences. And for many people attending these showings, it is the first time that these young people have seen films about the Soviet Union.

Brantford, Windsor, Sudbury, Thunder Bay, Winnipeg, Regina, Kamsack, Calgary, Edmonton, Saskatoon, Vancouver, Vernon, Grand Forks and Victoria. There are also branches in Quebec Province of the Quebec-USSR Cultural Society.

Our Association is doing work in many fields. We have subcommittees that work in their professions. Such committees are: the Academic Committee, made up of members of the Universities academic profession; the Interarts Committee, made up of people in all disciplines of the Arts; the Doctors Committee; the Architects Committee; the Trade Union Committee, and others. These committees swing into action during many occasions.

If there is a group of Soviet people coming to Canada, and it contains, of course, many professions, these committees take it upon themselves to contact their counterparts and arrange visits, discussions, lectures and appearances for their Soviet counterparts in the cultural, academic and media section of Canada.

This work of the committees is very important in the life of our Association and it is encouraging to see the results.

One of our methods of making Canadians aware of the Soviet Union is by promoting tourism. What better way of understanding the Soviet Union than by going and visiting the country. And in arrangement with Intourist and the USSR-Canada Society in Moscow, we have organized in the last two years 4 tourist groups to different parts of the USSR.

Of course, these tourists, being members of our Associa-

Our Canada-USSR Association tries to welcome every group coming to Canada from the USSR, and we try through our contacts to arrange as broad a program as is possible.

To do all this amount of work, needless to say, there must be activists and committees functioning, and since this is an Association, every person is a volunteer, and there are no paid members on staff in the 28 branches across Canada. This in itself shows that this mass and public work is bringing in people who are devoted to the cause of understanding between our two countries.

Our Canada-USSR Association will be arranging an exchange of exhibits of photography, art and sculpture of Canadians to the USSR, and through the USSR-Canada Society we'll arrange exhibits from the USSR.

Our Association has held many banquets, receptions and meetings where the Soviet guests have appeared and reported on their visit to Canada and answered questions about the Soviet Union.

The headquarters of the Canada-USSR Association is in Toronto, Ont., where a visitor will find all the information that he or she desires about the USSR on well-stocked library shelves, over 400 16 mm films, photo-exhibits, records, tapes, slides and magazines. It is well appointed, modern in decor and sees all walks of life Canadians coming in to enquire, to discuss, argue and also just to browse about.

The future of our Canada-USSR Association is bright, because we help Canadians to

further understand and meet the Soviet people from all walks of life.

Each delegate or tourist that comes back through our groups that we send over cannot but praise enough the friendliness, the courtesy and warmth that was shown to them in the USSR. They come back very impressed at the growth and development of the USSR. Most of them could not believe their eyes at the tremendous progress made from the ruins of the last war.

Of course, there are people that cannot understand the system of socialism, that cannot agree with many aspects of it, but ARE agreed that only through such visits, such mutual discussions and exchanges, can understanding be achieved.

Our Canada-USSR Association is one of hundreds of Associations in all countries of the world that promote understanding with the USSR.

I had the opportunity of meeting many of these people at a gathering of the Union of Friendship Societies in Moscow, and it was refreshing and very educational to hear the delegates express their views and talk about their achievements and problems in their own countries. But above all these discussions have one thought... that understanding and exchanges between countries are the best way of having peace and friendship.

Our Canada-USSR Association hopes that soon, maybe in 1975, we shall be able to have schoolchildren, students of Canada and the USSR being exchanged between Canada and the Soviet Union.

May the sunshine forever shine on all people that strive for peace and understanding.

ПУСТЬ МЕНЯ НАУЧАТ...

У Владимира Маяковского есть стихи о выборе профессии — проблеме, волнующей молодежь. Энергичный стих, раскрывающий свободу выбора жизненного пути («Я бы в летчики пошел...», «Я бы в плотники пошел...»), сопровождается рефреном: «Пусть меня научат!»

КОРРЕСПОНДЕНТ: Расскажите, пожалуйста, о роли нашей школы в профессиональной ориентации.

МИНИСТР: Профессиональная ориентация органически входит в процесс общего политехнического и трудового обучения, внеклассной и внешкольной работы. Строится она на основе тщательного изучения интересов и способностей, здоровья учащихся и учета текущих и перспективных потребностей народного хозяйства в целом и на местах.

Некоторые сведения о профессии учащиеся получают на уроках по физике, химии, математике и другим предметам политехнического цикла. В IV—VIII классах идет ознакомление школьников с основными видами труда и профессиями, формирование интересов и развитие способностей учащихся для подготовки к дальнейшей учебе в средних общеобразовательных школах, профессионально-технических училищах или техникумах и в других средних учебных заведениях. В IX—X классах знания учащихся о профессиях расширяются, формируются устойчивые интересы к определенным видам деятельности, старшеклассникам даются специальные консультации, выпускникам оказывается помощь в трудоустройстве. Руководит профориентацией непосредственно директор школы или один из его заместителей. Дирекция планирует профориентационную работу в школе, направляет и контролирует ее выполнение.

Важное значение для профориентации имеет трудовое обучение. Оно открывает широкие возможности для формирования у школьников интереса к рабочим профессиям, правильного отношения к труду. На занятиях в школьных и межшкольных мастерских они получают представление, например, о машиностроительной и металлообрабатывающей промышленности, о десятках наиболее важных профессий этих производств и отраслей.

Беседа и рассказ на уроке, экскурсия на предприятия, в учреждения, в учебные заведения, научно-исследовательские институты, демонстрация кинофильмов — все это использует учитель.

Особое место в системе внеклассной работы занимают предметные технические и ху-

дожественные кружки. Здесь учащиеся ближе знакомятся с определенными видами труда, пробуют свои силы. Широко практикуются встречи школьников с представителями различных профессий, дни открытых дверей на предприятиях и в учебных заведениях, конференции, собрания и сборы, посвященные выбору профессии.

Активное участие в работе по профориентации принимают детские внешкольные учреждения: дома пионеров, станции юных техников и натуралистов и др.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Какие еще есть возможности для развития склонностей школьника?

МИНИСТР: Ориентация всей системы школьного обучения на самостоятельное, творческое усвоение материала сама по себе уже способствует развитию задатков учащихся. Однако есть и другие возможности. С седьмого класса введены факультативные занятия, которые дают возможность избежать школьника от возможных ошибок при выборе будущей профессии. Циклы факультативных дисциплин весьма разнообразны: повышенные курсы физических, математических, исторических и других дисциплин, музыка, пение, техника, прикладные науки и многое другое.

С другой стороны, для развития дарований и склонностей детей имеются обширные возможности и вне школы. Я уже говорил о домах и дворцах пионеров и школьников. Но есть и детские отделения при клубах профсоюзов. Здесь также в кружках и секциях ребята отдают досуг любимому делу — рисованию, танцам, музыке, цветоводству, техническому творчеству или спорту.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Во многих государствах мира большое внимание уделяется проблеме выравнивания уровня обучения в городской и сельской школах. Каким образом решается эта проблема в нашей стране?

МИНИСТР: В сельской местности живет 42 процента населения страны. По последним данным, из 1 000 человек, работающих в колхозах и совхозах, 473 человека имеют высшее,

В наши дни проблема профессиональной ориентации успешно решается педагогами отечественной школы. О том, как это делается, рассказывает корреспонденту АПН министр просвещения СССР Михаил ПРОКОФЬЕВ.

незаконченное высшее, среднее (полное и неполное) образование (в 1939 году на 1 000 человек такой образовательный ценз имели всего 18 человек).

Это, несомненно, большое достижение, огромная заслуга учителей, работающих на селе. В сельской местности функционирует более 131 тысячи общеобразовательных школ, что составляет примерно 80 процентов школ страны. Таким образом, восьмилетние и средние школы могут обеспечить решение задачи о завершении в этом пятилетии всеобщего десятилетнего среднего образования. Что касается уровня знаний сельских школьников, то в основном он не отличается от уровня знаний городских школьников. Правда, профессиональная ориентация здесь имеет свои особенности: учащиеся изучают сельхозмашины, участвуют в школьных производственных бригадах, работают на опытных участках, знакомясь с особенностями сельскохозяйственного труда.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Из всего того, что Вы рассказали, напрашивается вывод, что современное общество ставит немало сложных задач перед учителями.

МИНИСТР: Да, безусловно, задачи сложные, но я уверен, что они по плечу нашим педагогам. В стране сейчас 3 миллиона учителей и воспитателей. Высокий уровень их образования, увлеченность своей профессией, наконец, широкая система повышения квалификации дают основание для такой уверенности. У нас только институтов усовершенствования учителей — 172, кроме того, в каждом районе существует методический кабинет, который обобщает и распространяет опыт передовых учителей. В школах созданы объединения учителей родственных предметов, и в этих объединениях проводятся доклады о достижениях в науке и технике, педагогике, психологии, разрабатываются рекомендации по совершенствованию обучения и профессиональной ориентации школьников.

Хотел бы подчеркнуть, что государство не жалеет средств для увеличения числа учителей. В стране 198 пединститутов и 408 педучилищ. Ежегодно увеличиваются ассигнования на развитие школьного дела.

ПОСПЕХ «СВІЦЯЗІ»

Свіцязь... Возера-цуд, возера-легенда, якому прысвечаны ўзніславы пэтычныя радкі і задушэўныя песні, дало назву ансамблю песні і танца Навагрудскага раённага дома культуры. Творчая біяграфія калектыву пачалася ў 1966 годзе, калі харавая і танцавальная групы аб'ядналіся ў ансамбль.

Першыя праграмы, з якімі «Свіцязь» выступіла ў 1967—68 гадах, паказалі, што ў маладога калектыву выпрацоўваецца ўласны почырк, акрэсліваецца свой творчы напрамак. Гэта асабліва ярка пацвердзіла вакальна-харэаграфічная карцінка «Світанне над Свіцязью», якую стварылі кампазітар І. Лучанок і балетмайстар Я. Хвораст, а словы напісаў мясцовы рабочы пэст Самсон Пярловіч.

Канцэрты ансамбля былі адразу прыхільна сустрэты гледачамі. Самадзейныя артысты выступалі перад хлебаробамі Навагрудчыны, дэманстравалі сваё майстэрства ў Лідзе, Гродна, Мінску. У 1970 годзе «Свіцязь» атрымлівае права выступіць на заключным канцэрце рэспубліканскага конкурсу мастацкай самадзейнасці, прысвечанаму стагоддзю з дня нараджэння У. І. Леніна.

У 1973 годзе калегія Міністэрства культуры БССР за высокую выканаўчае майстэрства прысвоіла ансамблю званне народнага. У тым жа годзе «Свіцязь» прыняла ўдзел ва Усеаюзным конкурсе народных ансамбляў песні і танца, які праходзіў у Маскве. І ў журы, і ў гледачоў высокую ацэнку атрымалі ў выкананні самадзейных новагрудскіх артыстаў песні «Ой, зайграйце, музыкі!» А. Шыдлоўскага, «Свіцязянская вадзіца» А. Шафарэвіча, танцы «Мікіта», «Крыжачок», «Дзявочы карэгод» і іншыя нумары багатай праграмы.

Ансамбль «Свіцязь» быў запрошаны ў Польскую Народную Рэспубліку для ўдзелу ва ўрачыстым адкрыцці камбіната імя Прытыцкага ў Сакулцы. У час выступлення беларусаў, якія выконвалі польскія народныя танцы «Троян», тысячы прысутных падхапілі знаёмую мелодыю і спявалі разам з гасцямі.

Шмат працуюць мастацкі кіраўнік народнага ансамбля «Свіцязь» Я. Шафарэвіч, балетмайстар А. Крайні, кіраўнік аркестра В. Кручкоў, усе самадзейныя артысты — рабочыя, служачыя, навушчы, і таму кожнае выступленне новагрудскіх спевакоў і танцораў заўсёды прыносіць вялікую асалоду гледачам.

НА ЗДЫМКАХ: выступае жаночая група хору «Свіцязі»; беларускі народны танец «Мікіта» ў выкананні танцораў ансамбля. Салісты — Ларыса РАЗОРЫНА і Руслан ШЫРОКІ.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

ВЫПУСКНІЦА Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Святлана Сяргееўна стала дыпламанткай міжнароднага конкурсу «Пражская вясна-74». У С. Сяргееўна, якая іграе на габой, багаты рэпертуар. Яе сола не раз гукала ў выступленнях Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР, калі выконваліся творы Бетховена, Чайкоўскага, Пракоф'ева, Шостакавіча.

ПЕРСАНАЛЬНАЯ выстаўка твораў самадзейнага мастака Цімафея Карлава была наладжана ў Мазыры. Мастак-амаатар працуе пераважна ў жанры пейзажа. Яго работы «Ля берагоў Сожа», «Лясы Палесся», «Мокры луг», «Зіма», «Раніца» перадаюць прыгажосць Гомельшчыны, прасякнуты любоўю да роднага краю.

«НЕЗАБЫТАЯ ПЕСНЯ» — так называецца новы мастацкі фільм, над якім працуюць уз-

бекскія кінематаграфісты. Гэта будзе кінаповесць пра слаўнага сына узбекскага народа Героя Савецкага Саюза М. Тапвалдыева, які ваяваў на беларускай зямлі ў партызанскім атрадзе.

Здымкі фільма праходзілі ў Смалявічах, цяпер працягваюцца ў Маладзечна.

ПРЫЗ ЦК ВЛКСМ «Арляня» прысуджан шэрагу мастацкіх і дакументальных фільмаў выпуску 1973—1974 гадоў. Сярод іх кінакарціна «Вуліца без канца», якую на студыі «Беларусьфільм» паставіў рэжысёр Ігар Дабралюбаў.

ВЫСТАВКА беларускага агітацыйнага плаката дэманстравалася ў залах Саюза мастакоў БССР.

Плакаты прысвечаны розным тэмам: арганізацыі сацыялістычнага слаборніцтва, развіццю прамысловасці і сельскай гаспадаркі, працоўнай дзейнасці чалавека, міжнароднаму жыццю. На выстаўцы былі прадстаўлены работы мастакоў М. Гурло, А. Чуркіна, Л. Чурко, В. Салаўёва і іншых.

ПЕДАГОГІ і навушчы Юрацішкаўскай дзіцячай музычнай школы Іўеўскага раёна прысвяцілі частку свайго летняга адпачынку прапагандзе музычных ведаў. У гаспадарках і на прамысловых прадпрыемствах раёна яны чытаюць лекцыі аб сучаснай і класічнай музыцы, аб творчасці кампазітараў і выканаўцаў, выступаюць з канцэртамі.

МУЗЕЙ рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы адкрыты ў Магілёўскім палацы культуры чыгуначнікаў. Яго экспанаты ўзнаўляюць гісторыю стварэння Магілёўскага чыгуначнага вузла, расказваюць аб яго першых будаўніках, працоўніках сённяшняга дня.

Есць у музеі асабліва дарагая рэліквія. Гэта фрагмент помніка У. І. Леніну, які перад Вялікай Айчыннай вайной быў устаноўлены перад будынкам Дома культуры чыгуначнікаў. Фашысты разрэзалі яго на часткі, каб адправіць у Германію на пераплаўку. Пры пагрузцы савецкія патрыёты схавалі частку помніка ў нішы дома культуры.

ТЭАТР НАД НЁМАНАМ

Аўтарскі калектыв інстытута «Гіпратэатр» Міністэрства культуры СССР распрацаваў праект будынка Гродзенскага драматычнага тэатра. Архітэктары Г. Мачульскі, Г. Калачова, М. Вінаградцава і інжынер Г. Рабіновіч, вывучыўшы рэльеф мясцовасці каля ракі Нёман і своеасабліваю забудову ў цэнтральнай частцы горада, стварылі арыгінальны праект тэатральнага будынка, які будзе ўзведзены ў акружэнні гістарычных помнікаў Гродна.

У новым будынку тэатра глядзельная зала разлічана на 800 месца. Галоўны ўваход упрыгожыць казыроўка даўжыняй больш за дваццаць метраў. На другім паверсе памяшкання размясціцца вялікая галерэя для гледачоў. Удала вырашана праекцыйшчыкам сцэнічная частка тэатра.

будынка, які будзе ўзведзены ў акружэнні гістарычных помнікаў Гродна.

У новым будынку тэатра глядзельная зала разлічана на 800 месца. Галоўны ўваход упрыгожыць казыроўка даўжыняй больш за дваццаць метраў. На другім паверсе памяшкання размясціцца вялікая галерэя для гледачоў. Удала вырашана праекцыйшчыкам сцэнічная частка тэатра.

КАВАЛЁўСКАЯ КАДРЫЛЯ

— А зараз механізатары калгаса імя Данукалава са сваімі жонкамі выканаюць «Кавалёўскую кадрылю»!

Такую аб'яву вядучай нярэдка можна пачуць у час канцэртаў мастацкай самадзейнасці ў Кавалёўскім сельскім клубе Лёзненскага раёна. На сцэну выходзяць шэсць пар танцораў, апранутых у нацыянальныя касцюмы. У першай пары — Іосіф і Валянціна Казловы, далей — Фі-

ліп і Антаніна Лебедзевы, Пётр і Антаніна Марчанкі, Эдуард і Ніна Сопы...

«Кавалёўская кадрыля» — якую танцавалі дзяды прадзедаў сённяшніх кадрыльшчыкаў, атрымала новае жыццё. Спачатку — сцэна свайго клуба, затым — выступленне перад гледачамі раёна, адборачны конкурс на абласным аглядзе народных талентаў. І, нарэшце, — права ўдзельнічаць у рэспубліканскім конкурсе

БАГАТАЯ ПАЛІТРА

У кожнага мастака ёсць твор, у якім акрэслена яго творчае крэда. Менавіта такім творам для беларускага кампазітара Фёдара Пыталёва з'яўляецца «Песня рамантыкаў» — ярка публіцыстычная, выразная, узнёслая. Упершыню яна прагучала на пленуме Саюза кампазітараў рэспублікі ў выкананні саліста Акадэмічнага тэатра оперы і балета БССР Анатоля Бокава і была вельмі прыязна сустрэта музычнай грамадскасцю. На пленуме выконвалася таксама Трэцяя сімфонія Пыталёва, якая засведчыла творчую сталасць аўтара, адметнасць яго кампазітарскага почырку.

Захапленне музыкой прыйшло да Фёдара ад бацькоў — гарманіст Дзямід Пыталёў славіўся на ўсё наваколле, а маці Пелагея цудоўна спявала беларускія народныя песні. Толькі нядоўга выпала чужэ хлопчыку мілагучныя мелодыі роднага краю, пераборы галасістага

гармоніка. За прысадамі вёскі Усушкі, што на Магілёўшчыне, пагрозліва варухнуўся гом Валяікай Айчынай вайны. Яна паклікала ў рады народных мсціўцаў бацьку, а неўзабаве назаўсёды забрала маці...

Радзіма-маці замяніла хлопчыку бацькоў. Ён выходзіўся ў дзіцячым доме, а калі пасля разгрому фашысцкай Германіі бацька дэмабілізаваўся з Савецкай Арміі, прыхаў у родны дом, скончыў Чавускую сярэднюю школу.

Музыка па-ранейшаму вабіла Фёдара, і ён паступае ў Магілёўскае музычнае вучылішча па класу баяна. Вучыўся старанна, паспяхова. Яму нават прадказвалі будучае віртуоза-баяніста. Толькі цікавіла Фёдара Пыталёва іншае. У вольны ад заняткаў час ён пачаў спрабаваць свае сілы ў кампазіцыі. Напісаў песні «Запаліла вясна», «Не ідзеш да мяне на спатканне», Канцэрт для баяна.

На прыёмных экзаменах у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Фёдар Пыталёў паказаў свае першыя творы прадстаўнічай камісіі, у якую ўваходзілі вядомыя кампазітары Анатоля Багатыроў і Пётр Падкавыраў. Рашэнне было аднадушнае — залічыць.

Гады вучобы ў класе кампазіцыі народнага артыста БССР прафесара Мікалая Аладава з'явіліся працягам настойлівых творчых пошукаў. Ф. Пыталёў стварае дзесяць прэлюдыяў для фартэпіяна, некалькі санат для розных музычных інструментаў. Яго дыпломнай работай былі кантата «Край наш родны» на словы Якуба Коласа і цыкл рамансаў на вершы беларускіх паэтаў.

Паступова ад песні, п'есы, раманса, кантаты ішоў кампазітар да твораў буйных форм, у якіх можна было б глыбока асэнсаваць жыццё. Пра яго Першую сімфонію кампазітар Яўген Цікоцік сказаў, што яна «напісана з высокім прафесійным майстэрствам». Упершыню сімфонія прагучала ў 1970 годзе ў выкананні Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР. Глыбокім роздумам аб

жыцці, аб высокім прызначэнні чалавека на зямлі прасякнута Другая сімфонія кампазітара, прэ'ера якой адбылася ў 1971 годзе.

Але і цяпер, дасягнуўшы пэўных поспехаў у жанры буйных музычных твораў, Ф. Пыталёў не адмаўляецца ад інструментальнай і вакальнай музыкі. Ён аўтар песень «Камуністы заўсёды гатовы», «Брэсцкая крэпасць», «Песня рамантыкаў» і іншых. Напісаны таксама і цыкл песень для дзяцей малодшага ўзросту.

Плэнную творчую работу кампазітар спалучае з выкладчыцкай і грамадскай. Многа год ён чытае лекцыі па кампазіцыі ў Мінскім музычным вучылішчы імя Глінкі, кіруе аркестровай групай самадзейнага хору сталічнага будаўнічага трэста № 5.

Дзелячыся сваімі творчымі планами, Фёдар Пыталёў сказаў, што збіраецца пісаць оперу. Гэта будзе твор аб нашай сучаснасці, аб людзях працы, заснаваны на рэальных фактах жыцця і рэальных характарах.

В. ДЗВІНСКІ.

«ЧОРНЫ ВОРАН, БЕЛЫ ЛЕБЕДЗЬ...»

У сваёй новай кнізе «Пераклічка», якая выйшла ў выдавецтве «Мастацкая літаратура», паэт Сцяпан Гаўрусёў часта звяртаецца да традыцыйных вобразаў і сімвалаў. Дзякуючы наватарскаму ўменню паэта, паўстаюць яны абноўленымі ў часе і маральных адносінах. Вось адзін з вершаў:

Чорны воран,
белы лебедзь —
Лёд нябыту, смеласць
Мар.
Адзін маску з мяне
лепіць,
А другі — натхнёны
твар.

Чорны воран,
белы лебедзь —
Хто адолее з дваіх?
Першы рукі мне
сашчэпіць,
А другі — разніме іх.

Чорны воран,
белы лебедзь —
Гляню ўвись
І на жарству.
Мяне воран не зачэпіць,
Покуль з лебедзем
жыву.

Можна было б шмат гаварыць пра гэты верш, пра яго народную аснову і глыбокі сацыяльны сэнс. Верш увабраў у сябе наш маральны вопыт. Трэба было перажыць усё тое, што нам давялося, каб лебедзь, спрадвеку ціхмані птах, стаў такім актыўным носьбітам дабрый.

Вайна засталася ў вачах і памяці пакалення, якое «вырасла пад гарманымі стваламі». Яно звяртаецца сёння да новых насьельнікаў зямлі: «І дагэтуль у зялёным жыццё — перазвон званцоў. Ну а вы ці бачыце, скажыце, постаці байцоў?» Паэт жадае, каб бачылі: гэта клопат сталага чалавека аб тым, каб наша мінулае належала і наступным пакаленням. Дзеля гэтага ён гадоў зноў адчуць ранейшы боль, і ўспаміны нярэдка падаюцца ў цяперашнім часе: «Дым у грудзі мне дэзе, смерць сваю пазнаю».

Мяне ўразіў невялічкі верш С. Гаўрусёва, у якім, здавалася б, ні слова пра вайну.

Зноў зазірнула і ў маё
акно
Даждоў асенніх шэрае
сукно.
Яму аддалі маладосць
браты,
Ім саграваліся і я, і ты.

Былія салдаты прыгадоў,
напэўна, раскаўзанаю
франтавую дарогу, на
якой загразілі асобы, уба-
чаць сябе на маршы і ў
сырым акапе пад вогнен-
ным абстрэлам. Дождж і
шэрае сукно шыняля злі-
ліся ў адно, і адчуванне

такое, быццам ты апрану-
ты ў падатлівыя струмені
шэрай асенняй вады. Ад-
начасова мы даведваемся
пра вехі жыцця лірычнага
героя і яго блізкіх. І ўсё
гэта ў чатырох радках!

У паэтычным зборніку С. Гаўрусёва добра гучыць тема працы. Гэта не даніна часу, а неадольная прага чалавека працаваць, ствараць, пазнаваць. Для яго характэрна ўспрыманне працы ў яе народным вызначэнні як вытоку радасці і красы жыцця. Звычайную працу ткачых, учарашніх вясковых дзядзят, паэт малюе фарбамі тонкага лірызму:

Сто станкоў гудуць
бесперапынна,
Як вятры між роднай
асакі.
Сны дзядзят
ў зіхатлівым гуле
Сцелюцца ўзорным
палатном.
І таполі круцяцца,
як шпулі,
Калі вецер пройдзе
за акном.

А з якім паэтычным майстэрствам С. Гаўрусёў малюе працу вясковых умельцаў у вершы «Цесляры!» Працуюць, нібы пясно вядуць:

Без прынуці,
спакваля, —
Справа, злева
Чэшам дрэва
Ад камля!

Між спадарожнікаў паэта — белагаловы хлопчык з разумнымі і яснымі вачыма. Светлы вобраз дзіцяці ўвасабляе і маленства, і жыццё, і будучыню.

Малы Васілёк — у цэнтры паэмы «Хай спыніцца ў небе пяро!» Фашысты разам з усёй вёскай спалілі хлопчыка. Дзіця сьшыло з абугленых матчыных рук, каб расказаць нам, як сонца ішло па страсе, як вятрак разгортваў крылы, расказаць пра сваю хату, пра пачол і зязнолю, пра большых братоў і сябр, пра тое, якая ў яго добрая была маці. Ёсць у паэме яркія малюнкi прыроды, жыва і маляўчы, народнага побыту даваеннай калгаснай вёскі. У паэме глыбінны лірызм спалучаецца з добрай публіцыстыкай, размова такая шчырая і натуральная, што часам не заўважаеш, дзе маналог хлопчыка працягвае аўтар.

Паэма асуджае вайну, увесь пафас скіроўваецца на ўмацаванне міру і папярэджанне новай небяспекі. Твор абуджае пачуццё патрыятызму, кліча на подзвіг, узбройвае верай у незлічальнасць духу савецкага чалавека.

Аляксей ПЫСІН.

У гады Вялікай Айчынай вайны Полацка-Лепельская партызанская зона была грозным ачагом супраціўлення ворагу. Народныя мсціўцы грамлі фашысцкія гарнізоны, пусквалі пад ахон чыгуначныя эшалоны, узрывалі масты, склады з боепрыпасамі.

Вясной 1944 года гітлераўскае камандаванне, каб ачысціць ад партызан тылы сваіх войскаў лініі фронту, накіравала ў Полацка-Лепельскую зону вялікую карную экспедыцыю, якая бланкіравала партызанскі раён.

25 дзён гераічна змагаліся 16 партызанскіх брыгад з 60-тысячнай арміяй, якую падтрымлівалі артылерыя і авіяцыя. У ноч з 4 на 5 мая ля вёсак Пліна і Паперына партызаны прарвалі моцную бланкаду гітлераўскіх войскаў, нанёшы пры гэтым велізарныя страты ворагу, і

вывелі з вогненнага кольца 15 тысяч жанчын, старых і дзяцей.

У азнаменаванне неўміручага подзвігу народных мсціўцаў паблізу Ушац узведзены мемарыяльны комплекс «Прарыў». На плітах мемарыяла ўвекавечаны імёны 1450 герояў, якія загінулі ў баях з фашыстамі ў перыяд блакады. Аўтары помніка — народны мастак Беларусі, скульптар, лаўрэат прэміі ЛКСМБ А. Анікейчык, архітэктары, лаўрэаты Ленінскай прэміі Ю. Градаў і Л. Левін.

Урачыстае адкрыццё мемарыяльнага комплексу «Прарыў» адбылося ў дні святкавання 30-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

НА ЗДЫМКУ: мемарыяльны комплекс «Прарыў».

Фота М. МІНКОВІЧА.

ГУЧАЦЬ ЦЫМБАЛЫ

Калі ў зале адбушавалі апладысменты, кампазітар Арам Хачатурян, усхваляваны, адышоў ад дырыжорскага пульта. Яму даводзілася дырыжыраваць рознымі аркестрамі ў многіх краінах свету. Але сёння музыка з яго балета «Спартак» гучала, бадай, у самай незвычайнай інтэрпрэтацыі — на цымбалах.

«Атрымаў вялікае задавальненне ад выканання маіх сачыненняў аркестрам народных інструментаў Беларусі. Дарагія сябры! Вялікае дзякуй, жадаю вам новых вялікіх поспехаў! З сяброўскай прыхільнасцю Арам Хачатурян», — такі запіс з'явіўся ў кнізе ганаровых гасцей.

Папярэднікам Дзяржаўнага народнага аркестра БССР лічыцца самадзейны ансамбль цымбалістаў, арганізаваны амаль паўстагоддзя назад групай энтузіястаў — аматараў народнай музыкі, навучэнцаў Мінскага музычнага тэхнікума. Адным з іх быў цымбаліст Іосіф Жыноўіч, які потым узначаліў аркестр і пакінуў глыбокі след у гісторыі беларускага мастацтва. Усяго праз два гады пасля нараджэння ансамбль народных інструментаў з самадзейнага становіцца прафесійным.

Пасля вайны выканаўцаў на цымбалах стала рыхтаваць Беларускае кансерваторыя, дзе кафедру народных інструментаў узначаліў прафесар Жыноўіч.

На VI Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў, які адбыўся ў Маскве ў 1957 годзе, майстэрства цымбалістаў аркестра Веняміна Бурковіча і Мікалая Шмелькіна было адзначана залатым і сярэбраным медалімі. З таго часу аркестр народных інструментаў з Беларусі неаднаразова займаў першыя месцы на розных конкурсах музычных калектываў краіны.

Сёння ў саставе аркестра, які носіць імя Іосіфа Жыноўіча, пераважае таленавітая моладзь — выпускнікі Беларускай кансерваторыі і музычных вучылішчаў рэспублікі. Многія з іх ужо заслужылі рэпутацыю выканаўцаў-віртуозаў. Гэта цымбалістка Людміла Налівайка, нядаўна ўдасцёная звання дыпламанткі рэспубліканскага конкурсу музыкантаў-выканаўцаў, цымбаліст Эдуард Навіцкі, баяністы Сяргей Скалоў і Георгій Тышко.

У творчым актыве Дзяржаўнага народнага аркестра БССР — каля дзвюх тысяч твораў народнай музыкі, айчынай і зарубежнай класікі. Аснову рэпертуару складаюць арыгінальныя песні, напісаныя беларускімі кампазітарамі спецыяльна для гэтага калектыву: «Беларуская уверцюра» Мікалая Аладава, «Фантазія на беларускія тэмы» Яўгена Глебава, «Сказанне аб Беларусі» і «Беларускія танцы» Іосіфа Жыноўіча, «Беларуская рапсодыя» Пятра Падкавырава, «Канцэрт

для цымбал з аркестрам» Алега Янчанкі. Трывала ўвайшлі ў рэпертуар народнага аркестра творы Дзмітрыя Кабалеўскага, Мікалая Будашкіна, Дзмітрыя Шастваковіча, Сяргея Пракоф'ева, Арама Хачатуряна, Кара Караева.

З аркестрам выступаюць лепшыя беларускія спевакі — артысты опернага тэатра і філармоніі. Неаднаразова спявалі пад акампанементам беларускіх народных інструментаў і такія вядомыя выканаўцы, як народныя артысты СССР Аляксей Іваноў, Іван Пятроў, Барыс Гмыр, Аляксандр Огніўцаў, Віргіліус Нарэйка.

За яго дырыжорскім пультам стаялі Арам Хачатурян і Дзмітрый Кабалеўскі. Цяпер гэта месца займае выпускнік Беларускай кансерваторыі, малады дырыжор Міхаіл Казінец.

Аркестр аб'ездзіў з гастролі амаль усю краіну. Беларускія цымбалы гучалі ў сібірскай тундры і высакагорных кішлаках, на караблях Балтыйскага флоту і на сцэне Крамлёўскага палаца з'ездаў. Часта выступленні праходзяць проста на калгасным полі або ў заводскім цэху.

Мастацтва беларускіх цымбалістаў апладзіравалі і зарубежныя гледачы. Салісты Дзяржаўнага народнага аркестра БССР выступалі ў Бельгіі, Францыі, Швецыі, Турцыі, Індыі, Японіі, Канадзе і многіх іншых краінах.

А. БРЖАЗОЎСКІ.

АДКУЛЬ ПАЧЫНАЕЦЦА ПРЫПЯЦЬ?

Прыпяць... Гэта самая вялікая і мнагаводная рака Беларусі. Пачынаючыся недзе за Шацкам на Украіне, яна расцягнулася па нашай зямлі больш чым на шасцісоткіламетровую даўжыню. Як ліловая галінка бэзу, ляжыць яна на карце Палесся. Яе сцяблінкі — шматлікія рэчкі і рачулки. Піна і Ясельда, Цна і Піціч, Гарынь і Случ, Стыр і Лань... На сцяблінках рэк гняздзяцца шматлікія вёскі, гарады. Прамысловы Пінск і старажытны Тураў, рамантычны Давыд-Гарадок і гарысты Мазыр...

На Прыпяці я быў не раз. Глядзеў на яе імклівыя воды на радзіме дзеда Талаша ў Навасёлках, духмянымі летнімі вечарамі стаяў на прыгожай набярэжнай у Пінску, пераходзіў цераз кіламетровы мост у Мазыры, плыў на «ракетах», цеплаходах, рудавах.

Але ж адкуль яна пачынаецца, Прыпяць? Пытанне не давала мне спакою. Я часта ўглядаўся ў карту, дзе ля Свіцязянскага возера сярод дробных рысак, што абазначаюць балоты, пачынаецца тоненькая сіняя нітка.

Нарэшце, выбраўся ў дарогу. Мінск — Брэст — Маларыта...

На аўтастанцыі сеў на рэйсавы аўтобус да Шацка. Міма пабеглі абрусы даспяваючага жыта, аксамітавыя, абмытыя дажджамі лугі, пералескі. За Арэхаўскім возерам у лесе стаіць высокі сноп. На ім герб і надпіс: «Украінская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка». Усё тыя ж залітыя сонцам палі, лугі, пералескі...

Шацк, былы раённы цэнтр, мала чым адрозніваецца ад нашай Маларыты. Такія ж акуратныя дамы і вуліцы, вялікі універмаг, школа, кафэ.

Ад Шацка я ехаў на поўдзень нейкім мясцовым аўтобусам. Праз якіх-небудзь кіламетраў сем-восем аўтобус спыніўся ля бетоннага моста цераз канал. У абадва бакі цягнуліся стужкі вады шыры-

нёю ў два-тры метры. Выпадкова кінуюшы позірк у акно, я са здзіўленнем убачыў на таблічцы надпіс: «р. Прыпяць». Падхапіўшы сумку, кінуюся да дзвярэй.

Ад моста, праразаючы раўнюткае балота, серабрыстая страла канала бяжыць за небасхіл. Я заўважыў, што на захад яна звужаецца. «Значыць, Прыпяць пачынаецца недзе там». І доўга не раздумваючы, збочыў з дарогі, пайшоў уздоўж канала. Мне спачатку здалася, што балота сухое і перайсці яго будзе не цяжка. Але ўжо праз якіх-небудзь метраў дзвесце да слыху далацеў жабін гоман, а пад нагамі зашлюпала вада. Давялося зняць туфлі і закасаць калашыны. Балота тут парасло высокімі асокамі, незабудкамі, боцікамі, фіялкамі. Сям-там дзелавіта пахаджвалі буслы. Яшчэ праз колькі часу балота пад маімі нагамі пачало цяжка ўздыхаць, бугрыцца. Далей ісці было небяспечна, і я збочыў управа, дзе непадалёку віднеўся дробны сасняк, і доўга ішоў вузкай сцяжынкай, якая, нарэшце, выйшла з лесу на гравійку. На ўзлеску мяне нагнаў матацыкліст — вясёлы сінявокі хлопец у шлеме.

— Куды ідзеш? — прыпыніўшы матацыкл, усміхаючыся, спытаў хлопец.

Я трошкі разгубіўся, бо калі сказаць, што іду на Прыпяць, дзе яе можа пешшу перайсці курыца, будзе трошкі смешна, і таму сказаў:

— Тут, кажуць, недзе недалёка меліярацыйны канал праходзіць...

— Не канал, а рэчка, — зноў весела ўсмінуўся хлопец. — Прыпяць. Яна тут пачынаецца. Сядай, падвяду. — І дадаў: — Не ты першы гэтае месца адшукваеш.

Дарога зноў вывела нас усё на тое ж аксамітнае раўнюткае балота. На сенажці стракатаў, цягнуць касілку, трактар. Удалечыні была відаць нейкая вёска.

Прыпяць каля Мазыра.

Фота А. КАМАРОВА.

— Як вёска называецца? — імкнучыся перакрычаць гул матора і свіст ветру, спытаў я.

— Дубавец.

Наперадзе паказаўся мосцік з новых сасновых дошак.

— Вось адсюль і пачынаецца маці-Прыпяць, — амаль што ўрачыста сказаў мой спадарожнік. — Некалькі гадоў назад яе злучылі каналам з Бугам. Тут якраз водараздел. Ад мастка вада цячэ на ўсход, у Прыпяць, а на захад — у Буг.

Я сышоў з мастка, сарваў некалькі былінак і кіную ў ваду. Яны крутнуліся і ціхенька паплылі на ўсход. «Праз дзень яны, мабыць, будуць недзе за

Шацкам, — падумалася мне. — Праз тыдзень — у Пінску ці Мазыры, праз месяц — у Кіеве, а потым... Чорнае мора». А вось тут, на дне невялікага раўчэка, і днём і ноччу ціхенька варушацца жоўты пясок і каменчыкі. Гэта зямля шчодра аддае свае сокі, каб напачыць палі, лугі і лясы, вадзіць караблі і платы, круціць турбіны электрастанцый.

Прыпяць!.. Праз бары, балоты і палі тысячы год ты нясеш свае воды сінявокаму Дняпру, убіраючы ў іх слёзы і радасць мірнага працалюбівага народа. І цячэш ты, як вольная песня!..
Уладзімір АЛЯХНОВІЧ.

СПОРТ

ФИГУРЫ ВЫШЭЙШАГА КЛАСА

У Днепрапятроўску на чэмпіянаце СССР па водных лыжах выдатна выступілі мінчане Інеса Потэс і Віктар Мельнік. Складаныя камбінацыі ў фігурным катанні прынеслі нашым спартсменам залатыя медалі.

Сярэбраным прызёрам у сламе стаў мінчанін Аляксандр Ерамеёў. Аляксандр Кадылінскі заняў чацвёртае месца.

Зборная Беларусі была самай маладой на чэмпіянаце. Але яе ўдзельнікі вызначыліся высокай падрыхтоўкай. Яны прадэманстравалі складаныя праграмы. Напрыклад, В. Мельнік у фінале выканаў паварот на адной лыжы на 360 градусаў.

Званне абсалютнага чэмпіёна краіны ў мнагабор'і заваяваў мінчанін Аляксандр Кадылінскі. Сярэбраная ўзнагарода ўручана яго сябру па камандзе Аляксандру Ерамеёву.

У жанчын Інеса Потэс у мнагабор'і заваявала бронзавы медаль.

ПОСПЕХ БЕЛАРУСКАЙ ЭСКАДРЫ

Як вядома, чэмпіянаце свету па веславанню на байдарках і каное адбудзецца сёлетняй восенню ў Мексіцы. Таму наша вясларная эскадра рыхтуецца да гэтага адказнага экзамена ва ўмовах высакагор'я. У Арменіі цяпер праходзіць асабістае першынство СССР. Яно вызначыць імёны спартсменаў, якім будзе даверана абараняць сцяг савецкага спорту за акіянам.

Сярод удзельнікаў чэмпіянаце краіны — група майстроў з Беларусі. Пераможцамі ў гонцы на байдарках-чацвёрках стаў экіпаж з кармавым весляром мінчанінам Леанідам Дзеравянкам. У гэтым экіпажы выступалі таксама М. Шурга, А. Шарыгін, спартакавец з Рагачова М. Гарбачоў. На байдарцы-двойцы ў жанчын першым быў экіпаж Н. Папова — Л. Кабакова.

ВЫДАТНА, ВАЛЯНЦІНА!

Цікавая дуэль у індыянаў дуальнай гонцы праследвання адбылася ў Манрэалі на чэмпіянаце свету. У фінале на трэку сустраліся дзве савецкія веласіпедысты — пяціразовая чэмпіёнка свету з Тулы Тамара Гаркушына і дэбютантка зборнай Савецкага Саюза веласіпедыстка Мінска Валянціна Смірнова. Тульская гоншчыца стала чэмпіёнкай шосты раз. Мінчанка заваявала сярэбраную ўзнагароду.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-65-84, 33-03-15, 33-65-91,
33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1100.

САКРЭТЫ СТАРОГА АЛЬБОМА

Пераезджаючы на новую кватэру, жыхарка горада Арла Л. Ключарова знайшла на гарышчы старога дома цяжкі альбом. У ім аказаліся ўзоры абояў, якія выпускаліся яшчэ ў XVIII—XIX стагоддзях. Нягледзячы на даўнасць, малюнкi захавалі свежасць і сакавітасць: многія лісты — а іх 130 — пакрытаў тонкі слой воску.

Знаходка была перададзена на Мінскую абойную фабрыку. Але калі тут вырашылі запусціць некалькі малюнкаў у вытворчасць, то тэхнолагам гэта аказалася не пад сілу. «Рэцэпт» нанясення дваццаці спалучэнняў фарбаў на паперу так, каб яны не расплываліся, а грунтоўка пры гэтым выглядала нібы аксаміт, быў невядомы.

У пошук уключыліся лабаранты, хімікі і нават... крыміналісты. Яны прышлі да вываду, што большасць фарбаў на старадаўніх абочах наносілася не адначасова, а паступова, з дапамогай ручных штампав.

І вось умельцы фабрыкі вырабілі спецыяльныя прыставанні — валікі да друкарскай машыны. Гэта дало магчымасць наносіць адначасова 8—12 расфарбовак. Хімікі і тэхнолагі падабралі асновы фарбаў, не горшыя за тыя, што былі ў знойдзеных узорах.

Доследная партыя абояў атрымала высокую ацэнку Міністэрства цэлюлозна-папяровай прамысловасці СССР.

Сёлета на прадпрыемстве будзе выпушчана амаль 500 мільёнаў метраў абояў, трэць з якіх упрыгожаць лепшыя малюнкi са старадаўняга альбома.

Традыцыйная асенняя выстаўка кветак на ВДНГ у Мінску.

ГУМАР

— Доктар, у мяне дрэнна са зрокам.
— У чым гэта выяўляецца?
— Вось вы, напрыклад, бачыце справа на стале муху, а я — не.

У парыжскім кінатэатры білецёрша, пасадзіўшы мужа і жонку на месца, пытаецца:

— Праграмку не жадаеце?
— Не, дзякуй.
— Шакаладу не хочаце?
— Не.
— Можна, пакецік ледзяноў?
— Не, не, не!

Білецёрша адварочваецца і з'едліва дадае:

— А забойца ў гэтым фільме — шафёр.

У зомагазіне пакупнік хоча набыць гаворачага папуга.

— На жаль, папуга скончыліся. Магу прапанаваць вам дзятла.

— А хіба дзятел можа гаварыць?

— Як вам сказаць, — падумаўшы, адказвае прадавец. — Ён выдатна валодае азбукай Морзе.

У бібліятэцы:

— У гэтай кнізе я знайшоў дзесяць крон. Ці не знойдзеца ў вас іншых твораў гэтага ж аўтара?